

На основу члана 5. став 3. и члана 7. став 4. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 - испр, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14 и 30/18 - др. закон),

Влада доноси,

УРЕДБУ О УСЛОВИМА И КРИТЕРИЈУМИМА УСКЛАЂЕНОСТИ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ РАДИ ОТКЛАЊАЊА ОЗБИЉНОГ ПОРЕМЕЋАЈА У ПРИВРЕДИ ПРОУЗРОКОВАНОГ КРИЗОМ У УКРАЈИНИ

I. Уводне одредбе

Предмет

Члан 1.

Овом уредбом ближе се уређују услови и критеријуми усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог кризом у Украјини, насталог од 1. фебруара 2022. године.

Члан 2.

Државна помоћ која се додељује у складу са овом уредбом усклађена је ако су испуњени сви услови и критеријуми из ове уредбе.

Државна помоћ у складу са овом уредбом може се доделити као:

- 1) државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту,
- 2) државна помоћ за додатне трошкове због изузетног повећања цена природног гаса и електричне енергије, и
- 3) државна помоћ за унапређење производње и складиштења електричне и топлотне енергије и грејања из обновљивих извора.

Члан 3.

Државна помоћ у складу са овом уредбом може се доделити у облику субвенција, повољнијих услова плаћања (нпр. субвенционисане каматне стопе на кредите или гаранције државе или сваког правног лица које располаже и/или управља јавним средствима дате по условима повољнијим од тржишних), отписа дуга, пореских и царинских олакшица, повратних аванса или других инструмената при чему се:

- 1) помоћ додељује у облику шеме која мора да садржи укупан процењени износ средстава,
- 2) помоћ изражава у бруто износу, тј. номиналном износу пре одбитка пореза и других накнада.

Државна помоћ додељена у облику повратних аванса, гаранција за кредите, кредита или других повратних инструмената може се конвертовати у други инструмент државне помоћи у складу са овом уредбом, под условом да се конверзија изврши најкасније до 30. јуна 2023. године.

Износи исказани у еврима у овој уредби представљају износ у номиналној вредности или динарској противвредности, по званичном средњем курсу Народне банке Србије.

II. Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту

Члан 4.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту додељује се учесницима на тржишту који су директно или индиректно погођени кризом у Украјини.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту у облику субвенција, повољнијих услова плаћања (нпр. субвенционисане каматне стопе на кредите или гаранције државе или сваког правног лица које располаже и/или управља јавним средствима дате по условима повољнијим од тржишних), отписа дуга, пореских и царинских олакшица, повратних аванса, власничког капитала или других инструмента може да износи максимално 500.000 евра по учеснику на тржишту.

Државна помоћ додељује се најкасније до 31. децембра 2022. године, осим за помоћ у облику пореских олакшица, која се додељује до тренутка истека рока за подношење пореске пријаве.

Државна помоћ из овог члана, додељена и враћена пре доделе нове државне помоћи из овог члана, не узима се у обзир при утврђивању да ли је износ из става 2. овог члана прекорачен, осим када се државна помоћ додељује у облику субвенција.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту у облику гаранција за кредите

Члан 5.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту може се доделити у облику гаранција за кредите (зајмове) учесницима на тржишту под повољнијим условима од тржишних у износу вишем од номиналног износа из члана 4. став 2. ове уредбе ако:

1) је премија гаранције утврђена за конкретан зајам постављена на минимални ниво, која ће се повећавати прогресивно како се трајање кредита покривеног гаранцијом повећава:

Врста корисника	За прву годину	Од друге до треће године	Од четврте до шесте године
Предузетници, микро, мала и средња правна лица	25 базних поена	50 базних поена	100 базних поена
Велика правна лица	50 базних поена	100 базних поена	200 базних поена

2) је гаранција одобрена најкасније до 31. децембра 2022. године;

3) укупан износ кредита по кориснику коме је одобрена гаранција не прелази:

(1) 15% укупног годишњег промета који је корисник остварио у протекле три фискалне године, или

- (2) 50% трошкова енергије током 12 месеци пре месеца у ком је поднет захтев за државну помоћ;
- 4) је трајање гаранције ограничено на највише шест година и ако државна гаранција не прелази:
- (1) 90% главнице кредита, ако губитке сразмерно и под истим условима снесу кредитна институција и држава, или
 - (2) 35% главнице кредита, ако се губици најпре приписују држави а тек после кредитној институцији (тј. гаранција за први губитак), и
 - (3) у оба случаја, ако се износ кредита временом смањује (нпр. зато што је почела отплата кредита) и зајемчени износ пропорционално се смањује;
- 5) се гаранција односи на кредите за улагања и/или кредите за обртни капитал;
- 6) се гаранције могу доделити директно крајњим корисницима или кредитним и другим финансијским институцијама (финансијски посредници), при чему ти финансијски посредници треба да пренесу што је више могуће погодности државних гаранција крајњим корисницима.

Ако су корисници кредита новоосновани учесници на тржишту, горња граница из става 1. тачка 3) овог члана рачуна се на основу трајања постојања корисника у тренутку када је поднео захтев за доделу државне помоћи.

Финансијски посредник из става 1. тачка 6) овог члана мора да докаже да се примењује механизам који у највећој могућој мери обезбеђује пренос погодности крајњим корисницима у виду већег обима финансирања, ризичнијих портфолија, инструмената осигурања ниже вредности, нижих премија гаранција или нижих камата него што би то био случај без оваквих државних гаранција.

Износ кредита из става 1. тачка 3) овог члана може се повећати да покрије потребе за ликвидношћу од тренутка доделе за следећих 12 месеци за мала и средња правна лица и у следећих шест месеци за велика правна лица, уз одговарајуће образложење и на основу изјаве корисника о његовим потребама за ликвидношћу (план ликвидности може укључивати обртни капитал и трошкове улагања).

На основу табеле из става 1. тачка 1) овог члана трајање гаранције, премије за гаранцију и покриће гаранције могу бити прилагођени главници сваког појединачног кредита, а и током трајања гаранције може се примењивати јединствена премија за све кориснике ако је већа од минималних премија за прву годину утврђених у табели.

Гаранције обухватају и финансијски лизинг, гаранције за факторинг, регресни факторинг и обрнути факторинг, при чему се гаранција за обрнути факторинг даје само ако су производи и услуге испоручени купцу.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту у облику субвенционисаних каматних стопа на кредите

Члан 6.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту у облику субвенционисаних каматних стопа за кредите додељује се појединачном учеснику на тржишту у износу вишем од номиналног износа из члана 4. став 2. ове уредбе ако су испуњени следећи услови:

- 1) корисници кредита нису финансијске институције;
- 2) каматне стопе су најмање једнаке основној референтној каматној стопи или другој референтној стопи која се примењивала на дан 1. фебруар 2022. године, увећаној за маржу кредитног ризика како следи:

Врста корисника	Маржа кредитног ризика за кредита са роком доспећа годину дана	Маржа кредитног ризика за кредите са роком доспећа 2-3 године	Маржа кредитног ризика за кредите са роком доспећа 4-6 година
Предузетници, микро, мала и средња правна лица	25 базних поена	50 базних поена	100 базних поена
Велика правна лица	50 базних поена	100 базних поена	200 базних поена

3) укупан износ кредита по кориснику не прелази:

(1) 15% просечног промета корисника који је остварио током претходне три фискалне године, или

(2) 50% трошкова енергије корисника током 12 месеци пре месеца у ком је поднет захтев за доделу државне помоћи;

4) кредит се одобрава за улагања и/или за обртни капитал;

5) кредити се могу директно одобрити крајњим корисницима или преко кредитних или других финансијских институција (финансијски посредници), при чему ти финансијски посредници треба да пренесу што је више могуће погодности субвенционисаних каматних стопа на кредите на крајње кориснике.

Ако се за отплату камата примењује грејс период, користе се минималне каматне стопе из табеле из става 1. тачка 2) овог члана и обрачунавају се од првог дана грејс периода једном годишње.

Ако су корисници кредита новоосновани учесници на тржишту горња граница из става 1. тачка 3) овог члана рачуна се на основу трајања постојања корисника у тренутку када је поднео захтев за доделу државне помоћи.

Финансијски посредник из става 1. тачка 5) овог члана мора да докаже да се примењује механизам који обезбеђује пренос погодности до крајњих корисника, а да се одобравање субвенционисаних кредита не условљава рефинансирањем постојећих кредита.

Износ кредита из става 1. тачке 3) овог члана може се повећати да покрије потребе за ликвидношћу од тренутка доделе за следећих 12 месеци за учеснике на тржишту који се разврставају у мала и средња правна лица (у даљем тексту: мала и средња правна лица) и у следећих шест месеци за учеснике на тржишту који се разврставају у велика правна лица (у даљем тексту: велика правна лица), уз одговарајуће образложење и на основу изјаве корисника о његовим потребама за ликвидношћу (план ликвидности може укључивати и обртни капитал и трошкове улагања).

Изузетно, износ кредита из става 1. тачка 3) овог члана може се повећати да покрије потребе за ликвидношћу од тренутка доделе за следећих 12 месеци за велика правна лица за активности на енергетским тржиштима, ако доставе одговарајућа средства обезбеђења.

На основу табеле из става 1. тачка 2) овог члана, рок доспећа кредита и ниво маржи кредитног ризика могу бити прилагођени (нпр. током трајања кредита може се примењивати јединствена маржа кредитног ризика за све кориснике ако је већа од минималне марже кредитног ризика за прву годину).

Минимална годишња каматна стопа из става 1. тачка 2) овог члана треба да износи најмање десет базних поена.

Уговор о кредиту или други правни основ за доделу државне помоћи мора бити потписан најкасније до 31. децембра 2022. године.

Уговор о кредиту или други правни основ за доделу државне помоћи мора бити ограничен на максимално шест година, осим ако је кредит прилагођен у складу са ставом б. овог члана а не прелази износ по кориснику из става 1. тачка 3) овог члана.

III. Државна помоћ за додатне трошкове због изузетног повећања цена природног гаса и електричне енергије

Члан 7.

Државна помоћ за додатне трошкове због изузетног повећања цена природног гаса и електричне енергије додељује се ради ублажавања последица са којима се учесници на тржишту суочавају због изузетног повећања цена природног гаса и електричне енергије у условима кризе у Украјини и наставка обављања економске делатности.

Оправдани трошкови за доделу државне помоћи из става 1. овог члана обрачунавају се на основу повећања трошкова природног гаса и електричне енергије на основу следеће формуле:

$$(p(t) - p(ref) * 2) * q(t)$$

при чему је:

- 1) „ $p(t)$ “ јединична цена (РСД/kWh) коју је корисник платио спољним добављачима као крајњи потрошач у одређеном месецу прихватљивог периода (од 1. фебруара 2022. до 31. децембра 2022. године),
- 2) „ $p(ref)$ “ просечна цена (РСД/kWh) коју је корисник плаћао спољним добављачима као крајњи потрошач у референтном периоду (од 1. јануара 2021. до 31. децембра 2021. године),
- 3) „ $q(t)$ “ потрошена количина природног гаса и електричне енергије (у kWh) у одређеном месецу прихватљивог периода (од 1. фебруара 2022. до 31. децембра 2022. године).

Количина природног гаса и електричне енергије употребљена за обрачун оправданих трошкова не сме прелазити 70% потрошње корисника за исти период у 2021. години.

Максимални дозвољени интензитет државне помоћи по кориснику износи 30% оправданих трошкова, а укупан износ државне помоћи по кориснику не сме прећи износ од два милиона евра.

Давалац државне помоћи може кориснику да исплати аванс ако је државна помоћ додељена пре настанка оправданих трошкова само ако се при процени оправданих трошкова поштују горње границе државне помоћи из става 4. овог члана, при чему је давалац дужан да обезбеди повраћај државне помоћи изнад те границе најкасније шест месеци након завршетка прихватљивог периода.

Државна помоћ додељује се најкасније до 31. децембра 2022. године, осим за помоћ у облику пореских олакшица која се додељује до тренутка истека рока за подношење пореске пријаве.

Изузетно од става 6. овог члана, ако се државна помоћ додељује након накнадне (*ex post*) провере пропратне документације корисника и давалац одлучи да му не исплати аванс у складу са ставом 5. овог члана, државна помоћ се може доделити до 31. марта 2023. године под условом да се испоштује прихватљиви период из става 2. овог члана.

Члан 8.

Изузетно од члана 7. став 4. ове уредбе, државна помоћ се може доделити у већим износима и интензитетима учесницима на тржишту који су велики потрошачи енергије за наставак обављања економске делатности, ако су поред услова из члана 7. ове уредбе испуњени следећи услови:

1) корисник је „велики потрошач енергије“, односно ако набавка енергената (укључујући и енергенте који нису природни гас и електрична енергија) износи најмање 3% вредности производње (или промета) корисника, што се доказује на основу финансијских извештаја за 2021. годину или последњих расположивих годишњих финансијских извештаја;

2) корисник бележи оперативне губитке, при чему повећање оправданих трошкова мора да износи најмање 50% оперативног губитка у прихватљивом периоду у односу на референтни период;

3) укупан износ државне помоћи не прелази 50% оправданих трошкова и износи највише 80% оперативних губитака корисника;

4) укупан износ државне помоћи не прелази 25 милиона евра по кориснику.

Ако велики потрошач обавља једну или више делатности наведених у Прилогу 1 који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део, укупна државна помоћ се може повећати до износа од 70% оправданих трошкова, може износити највише 80% оперативних губитака и не сме прећи 50 милиона евра по кориснику.

IV. Државна помоћ за унапређење производње и складиштења електричне и топлотне енергије и грејања из обновљивих извора

Члан 9.

Државна помоћ за унапређење производње и складиштења електричне и топлотне енергије и грејања из обновљивих извора додељује се за пројекте улагања који су у складу са прописима о заштити животне средине, и то за:

1) фотонапонску или другу производњу соларне електричне енергије;

2) производњу електричне енергије из снаге ветра (ветроелектране);

3) производњу геотермалне енергије;

4) складиштење електричне или топлотне енергије;

5) производњу грејања из обновљивих извора укључујући и коришћење топлотних пумпи, у складу са прописаним стандардима у Републици Србији;

6) производњу водоника из обновљивих извора, у складу са прописаним стандардима у Републици Србији;

7) производњу биогаса и биометана из отпада и остатака, у складу са прописаним стандардима у Републици Србији.

Шема државне помоћи може бити ограничена на једну или више технологија из става 1. овог члана, али без ограничења у погледу величине пројекта, локације, подручја или врло специфичних подврста технологија.

Државна помоћ из става 1. овог члана се додељује најкасније до 30. јуна 2023. године, а постројења морају бити завршена и пуштена у погон у року од 24 месеца од

датума доделе, односно 30 месеци од датума доделе државне помоћи за ветроелектране и постројења за производњу водоника из обновљивих извора.

У случају прекорачења рока из става 3. овог члана, за сваки месец, након трећег месеца кашњења, корисник је дужан да врати 5% износа додељене државне помоћи или се помоћ смањује за тај износ, а након шестог месеца кашњења, повраћај државне помоћи повећава се на 10% за сваки месец кашњења, осим ако је кашњење настало због околности које корисник није могао предвидети.

Ако се државна помоћ, на основу уговора, исплаћује у више рата, ти уговори не смеју да трају дуже од 15 година од тренутка пуштања у погон постројења за које је додељена државна помоћ.

Члан 10.

Државна помоћ из члана 9. став 1. ове уредбе се додељује у конкурентном поступку на основу јасних, транспарентних и недискриминаторних критеријума, а 70% свих критеријума за рангирање и одабир понуда морају бити дефинисани у смислу износа државне помоћи по јединици заштите животне средине (нпр. РСД по тони смањења емисија CO₂) или помоћи по јединици енергије.

Конкурентни поступак није обавезан за државну помоћ у облику пореских олакшица која се додељује на исти начин свим учесницима на тржишту који послују у оквиру исте економске делатности и који су у истом или сличном положају у односу на циљеве мере државне помоћи.

Конкурентни поступак није обавезан ако износ државне помоћи која се додељује по пројекту не прелази 20 милиона евра и ако се државна помоћ додељује за мале пројекте за:

1) производњу електричне енергије и складиштење електричне или топлотне енергије – пројекти инсталираног капацитета од највише 1MW;

2) технологију производње топлотне енергије и гаса – пројекти инсталираног капацитета од највише 1MW или еквивалентног капацитета;

3) производњу водоника из обновљивих извора – пројекти инсталираног капацитета од највише 3MW или еквивалентног капацитета;

4) производњу биогаса и биометана из отпада и остатака – пројекти инсталираног капацитета од највише 25000 тона годишње;

5) пројекте у 100% власништву малих и средњих правних лица или пројекте Заједнице обновљивих извора енергије – пројекти инсталираног капацитета од највише 6MW;

6) пројекте у 100% власништву малих и микро правних лица или Заједнице обновљивих извора енергије само за производњу енергије из ветра – пројекти инсталираног капацитета од највише 18MW.

Ако се државна помоћ за мале пројекте не додељује у конкурентном поступку, интензитет државне помоћи може да износи максимално 45% укупних трошкова улагања и може се повећати за 10 процентних поена за државну помоћ која се додељује средњим правним лицима и 20 процентних поена за државну помоћ која се додељује малим правним лицима.

Члан 11.

Давалац државне помоћи је дужан да докаже да ће обим капацитета или производње који је предмет конкурентног поступка бити усклађен са потенцијалном понудом пројеката и то упоређивањем са претходним поступцима, технолошком циљевима енергетског и климатског плана Републике Србије или увођењем механизма заштите од потенцијално недовољног броја поднетих пријава.

У случају понављања конкурентног поступака због недовољног броја поднетих пријава, давалац уводи корективне мере за будуће шеме државне помоћи за исту технологију.

Давалац државне помоћи дужан је да унапред односно пре доделе државне помоћи дефинише механизам поврата средстава у случају неочекиване добити корисника.

Члан 12.

Државна помоћ из члана 9. став 1. ове уредбе може се доделити за улагања чији су радови почели од 20. јула 2022. године.

Изузетно, за пројекте започете пре 20. јула 2022. године државна помоћ се може доделити само ако је потребно знатно убрзати радове или проширити улагање.

Оправдани трошкови за пројекте започете пре 20. јула 2022. године су само трошкови који су повезани са убрзавањем радова или повећањем обима улагања.

Давалац државне помоћи мора да утврди на основу приложене документације корисника да се без државне помоћи улагање не би реализовало или би се реализовало на ограничен или другачији начин.

V. Остале одредбе

Кумулација

Члан 13.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту из члана 4. став 2 и чл. 5. и 6. ове уредбе кумулира се међусобно, без обзира на инструменте доделе помоћи и могу се доделити независно једна од друге.

Изузетно од става 1. овог члана, државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту која се додељује у облику гаранција за кредите и помоћ која се додељује у облику субвенционисаних каматних стопа на кредите, не кумулирају се међусобно, односно међусобно се искључују ако:

1) се помоћ односи на исти кредит,

2) укупни износ кредита по учеснику на тржишту не прелази горњу границу из члана 5. став 1. тачка 3) и члана 6. став 1. тачка 3) ове уредбе.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту и државна помоћ за додатне трошкове због изузетног повећања цена природног гаса и електричне енергије кумулира се међусобно до износа прописаних у члану 7. став 4, члану 8. став 1. тачка 4) и члану 8. став 2. ове уредбе.

Државна помоћ за унапређење производње и складиштења електричне и топлотне енергије и грејања из обновљивих извора и било која друга државна помоћ не могу се доделити за исте оправдане трошкове.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту и државна помоћ за додатне трошкове због изузетног повећања цена природног гаса и електричне енергије могу да се кумулира са *de minimis* помоћи и са другим врстама државне помоћи до максимално дозвољених износа и интензитета у складу са прописима којима се уређује контрола државне помоћи.

Државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту из чл. 5. и 6. ове уредбе не може се доделити учеснику на тржишту који је већ добио државну помоћ за ликвидност у облику гаранција за кредите или у облику субвенционисаних каматних стопа за кредите у складу са Уредбом о условима и критеријумима усклађености државне помоћи

ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID -19 („Службени гласник РС, бр. 54/20, 126/20, 17/21 и 132/21).

Вођење евиденције

Члан 14.

Давалац државне помоћи ради отклањања озбиљних поремећаја у привреди проузрокованог кризом у Украјини дужан је да води евиденцију о додељеној државној помоћи и да Комисији за контролу државне помоћи доставља извештај о државној помоћи, који обавезно садржи назив корисника и износ средстава који му је додељен, најкасније до 31. децембра 2022. године.

Давалац државне помоћи мора чувати податке о кориснику и износу државне помоћи најмање десет година и мора, на захтев Комисије за контролу државне помоћи, да достави сваки податак из евиденције.

VI. Завршна одредба

Члан 15.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а важи до 31. децембра 2022. године.

Посебно погођене делатности

Редни број	Ознака	Опис
1.	14.11	Производња кожне одеће
2.	24.42	Производња алуминијума
3.	20.13	Производња осталих основних неорганичких хемикалија
4.	24.43	Производња олова, цинка и калаја
5.	17.11	Производња влакана целулозе
6.	07.29	Експлоатација руда осталих црних, обојених, племенитих и других метала
7.	17.12	Производња папира и картона
8.	24.10	Производња сировог гвожђа, челика и феролегура
9.	20.17	Производња синтетичког каучука у примарним облицима
10.	24.51	Ливење гвожђа
11.	20.60	Производња вештачких влакана
12.	19.20	Производња деривата нафте
13.	24.44	Производња бакра
14.	20.16	Производња пластичних маса у примарним облицима
15.	13.10	Припрема и предење текстилних влакана
16.	24.45	Производња осталих обојених метала
17.	23.31	Производња керамичких плочица и плоча
18.	13.95	Производња нетканог текстила и предмета од њега, осим одеће
19.	23.14	Производња стаклених влакана
20.	20.15	Производња вештачких ђубрива и азотних једињења
21.	16.21	Производња фурнира и плоча од дрвета
22.	23.11	Производња равног стакла
23.	23.13	Производња шупљег стакла
24.	20.11	Производња индустријских гасова
25.	20.14	Производња осталих основних органичких хемикалија
26.	23.99	Производња осталих производа од неметалних минерала